

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/94971>

Please be advised that this information was generated on 2018-07-08 and may be subject to change.

Eine Wissenschaft oder viele? Die Einheit evangelischer Theologie in der Sicht ihrer Disziplinen (Forum Theol. Literaturzeitung, 17), Hg. I.U. Dalferth, Leipzig, Evang. Verlagsanstalt, 2006; 139 blz., € 16,80, ISBN 3-374-02353-3.

De eenheid van de theologie is niet vanzelfsprekend, omdat ze te maken heeft met zeer veelvormig materiaal: teksten, geschiedenis, interpretaties van werkelijkheid en cultuur, levenspraktijk en interactie in verscheidenheid van culturen en godsdiensten. De groep theologen die onder leiding van I.U. Dalferth de redactie vormen van de 'Theologische Literaturzeitung', heeft in enkele bijeenkomsten deze kwestie besproken en biedt hier het resultaat aan. Gemeenschappelijk aan de zes referaten is de stelling dat de eenheid van de theologie niet ligt op het vlak van de methode(n), maar afhankelijk is van de gemeenschappelijke taak waaraan de afzonderlijke vakgebieden zich wijden. Daarmee wordt echter niet bedoeld dat deze taak buiten deze disciplines om wordt vastgesteld, noch dat ze hoe dan ook een uitgemaakte zaak is. Integendeel, ieder vak verstaat zowel zijn specifieke taak als de theologisch gemeenschappelijke taak op een eigen wijze en verkeert op basis daarvan met de andere disciplines. In deze communicatie moet blijken of en waarin de gemeenschappelijke taak bestaat. Op deze uitdaging gaan achtereenvolgens in: J. Jeremias (O.T.), K.-W. Niebuhr (N.T.), Chr. Marksches (kerkgeschiedenis), Fr. Nüssel (dogmatiek), Chr. Grethlein (praktische theologie) en A. Feldtkeller (religie- en missiewetenschap). Alle thematiseren dus zowel hun eigen plaats in het geheel van de theologie als hun bijdrage daaraan. Daarin valt op dat allen er blijk van geven zich te kunnen vinden in de meermaals geciteerde vaststelling van Dalferth in een eerder deel van deze reeks (*Evangelische Theologie als Interpretationspraxis: Eine systematische Orientierung*, Leipzig 2004, 52) dat 'het haar betrokkenheid op de communicatie van het evangelie in het christelijke leven is waarmee protestantse theologie staat en valt'. Bovendien is er in het merendeel van de bijdragen uitdrukkelijk aandacht voor de wisselwerking van theologie en cultuur, de differentiëeringsprocessen in de 'westerse' cultuur en de interactie tussen culturen. De rijkdom aan gedachten is groter dan het aantal pagina's laat vermoeden. (Ad Brants)

M. Percy, *Engaging with Contemporary Culture: Christianity, Theology and the Concrete Church* (Reeks: Explor. In Pract., Pastor., and Emperic. Theol.), Aldershot, Ashgate, 2005; IX+258 blz., £ 47.50, ISBN 0-7546-3259-8.

Dit boek onderzoekt modellen van bemiddeling bij theologie en 'cultural studies'. Het vertrekt daarbij van het gegeven dat religieus pluralisme, m.n. name binnen het christendom, in de voorbije drie eeuwen meerdere gestalten heeft ontwikkeld. Dat is ook de reden waarom P. van meet af afstand neemt van de theorie dat secularisatie een onomkeerbaar proces is, waardoor religie steeds verder uit de samenleving verdwijnt. Hij streeft naar wat hij omschrijft als 'theologisch engagement met cultuur ... dat serieus "the grounded reality of religion" in rekening brengt' (4). Hij situeert zijn studie binnen het domein van de praktische theologie omdat 'de cultivering van praktische wijsheid (phronêsis) een van de belangrijkste taken blijft van de opleiding in een seminarie' en omdat 'de praktische theologie een proces is van het onderscheiden van Gods wil in een feitelijke geloofsgemeenschap' (235). Maar meestal beschrijft hij zijn doel als een onderzoek naar een 'met sociaal-wetenschappelijke inzichten doortrokken ecclesiologie' (8). Dat komt omdat P. zijn onderzoek wil richten op specifieke, concrete kerkelijke gemeenschappen en daarbij de vraag stellen langs welke strategie men de relatie tussen een kerkelijke gemeenschap en de cultuur waarin ze bestaat, kan en dient te benaderen. Hij onderscheidt tegen de achtergrond van H. Richard Niebuhr's boek 'Christ and Culture' drie modellen: een confrontatie-model, een 'liberaal' model en een conversatie-model, die hij deels vanuit een metatheoretische uiteenzetting, deels vanuit casus-weergaven beschrijft en ontwikkelt. Daarmee is het boek opgezet in negen hoofdstukken, die ieder voor zich een afgerond essay vormen. P.'s eigen positie is het beste te omschrijven als een voorbeeld van het derde model, een variant op het model van de 'reflective ministry', waarin (praktische) theologie haar publieke functie weer opneemt en onderzoekt op welke wijze men in een kerkelijke gemeenschap theologisch de cultuur kan verstaan waarvan ze de expressie is. (Toine van den Hoogen)

E. Borgman, *Metamorfosen: Over religie en moderne cultuur*, Kampen/Kapellen, Klement/Pelckmans, 2006; 311 blz., € 24,95, ISBN 90-77070-89-3.

In de lijn van Schillebeeckx poneert B. in deze studie dat God zich telkens weer als verrassend nieuw openbaart. Deze centrale these inspireert hem om de hedendaagse culturele en maatschappelijke situatie voluit te interpreteren als een religieuze situatie (met als slagzin 'niet